

oblradi.html (дата звернення 24.06.2022).

4. Gene Sharp. The Politics of Nonviolent Action. Boston. Porter Sargent. 1973. 930 p.

5. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 24.06.2022).

6. Про основи національного спротиву: Закон України від 01.01. 2022. № 1702–IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> (дата звернення 24.06.2022).

Краснощок Андрій Валерійович

доцент кафедри спеціальних дисциплін та професійної підготовки факультету №1 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук, доцент

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ АЛКОГОЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПІДТРИМАННЯ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Сьогодні в умовах воєнного стану питання обігу алкогольної продукції в Україні є дискусійним. За період дії воєнного стану у різних регіонах нашої держави приймалися рішення про введення заборони на продаж алкоголю, дані заборони послаблювалися, а то й скасовувалися. Введення обмежень має на меті досягнення позитивних результатів, однак призводить і до негативних наслідків. Тому аналіз доцільності та результативності правового регулювання обігу алкогольної продукції в умовах воєнного стану є сьогодні важливим та актуальним.

У теорії держави і права розглядається існування двох режимів здійснення державної влади: ординарний (звичайний) та екстраординарний (особливий правовий, надзвичайний). Підставою для запровадження так званого надзвичайного режиму виступає внутрішня чи зовнішня загроза конституційному ладу держави, існуванню самої держави, а метою його запровадження є захист, відновлення конституційного правопорядку [7, с.140]. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» воєнний стан визначається як особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого

самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень. Згідно зі ст. 2 зазначеного вище Закону правовою основою введення воєнного стану є Конституція України, цей Закон та указ Президента України про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях, затверджений Верховною Радою України [5]. На сьогоднішній день діє Указ Президента України від 17 травня 2022 року №341/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», який був затверджений Законом України від 22.05.2022 р. №2263-ІХ [6].

Навіть у мирний час українське законодавство передбачає норму про встановлення особливого порядку обігу алкогольної продукції. Обмеження можуть стосуватися віку покупців, часу продажу, переліку місяць реалізації, спеціального оподаткування, а також можливості повної заборони обігу алкоголю [3].

У разі введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування запроваджувати та здійснювати заборону торгівлі зброєю, сильнодіючими хімічними і отруйними речовинами, а також алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі (п. 13 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану») [5]. Урядом затверджено Порядок заборони торгівлі зброєю, сильнодіючими хімічними і отруйними речовинами, а також алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі, в умовах правового режиму воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях (постанова КМУ від 29.12.2021 р. №1457) [4].

Так, для забезпечення громадської безпеки і порядку видається наказ військового командування разом з військовою адміністрацією (у разі її утворення), яким визначаються час введення та строк дії такої заборони в межах території, на якій вводиться воєнний стан. Водночас, забезпечується негайне інформування про запровадження такої заборони, зокрема через засоби масової інформації, суб'єктів господарювання та населення на відповідній території [4].

Доцільність введення подібних обмежень та заборон пояснюється бажанням досягнути наступних цілей: 1) зменшити кількість правопорушень, що вчиняються особами у стані алкогольного сп'яніння, адже вони становлять приблизно 30%; 2) не допустити деградації суспільства, оскільки алкоголь у надмірній кількості шкодить здоров'ю людини, а збільшення кількості хворих на алкоголізм призводить до незворотнього процесу деградації генофонду. Водночас противники заборони алкоголю під час воєнного стану наголошують на тому, що це має негативні наслідки: 1) зменшення доходів

держави, оскільки реалізація алкогольної продукції в Україні передбачає акцизний збір; 2) заборона обігу алкоголю порушує ланцюг його виробництва і збуту - призводить до зупинення роботи підприємств, а це в свою чергу шкодить як підприємцям, так і працівникам; 3) обмеження та заборона легального продажу алкогольної продукції призводить до збільшення його незаконного продажу та виробництва («самогоноваріння»), що є правопорушеннями [7, с.142].

Зважаючи на об'єктивні реалії та доцільність введення заборон на обіг алкогольної продукції під час воєнного стану місцеві військові адміністрації різних областей України сьогодні приймають різні рішення, а також їх змінюють відповідно до ситуації. Наприклад, сьогодні послаблено раніше введені обмеження щодо обігу алкоголю в Києві та Львівській області.

На Харківщині частково дозволили продаж міцного алкоголю у торговельній мережі та закладах громадського харчування. Відповідні зміни до спільного наказу керівника Харківської ОВА та начальника Харківського військового гарнізону внесено 30 травня 2022 року. Згідно нової редакції документа, торгівля алкогольними напоями та речовинами, виготовленими на спиртовій основі, заборонена з 15:00 до 9:00, а закладам громадського харчування – з 21:00 до 9:00. Повністю продаж алкоголю заборонено військовослужбовцям ЗСУ, Нацгвардії, правоохоронцям та усім особам, які мають зовнішні ознаки належності до силових структур, тобто носять форму, мають озброєння та спецзасоби [2].

Наказом начальника Одеської ОВА Максима Марченка з 22 червня 2022 року в Одесі та області дозволено продаж усіх видів алкогольних напоїв у період з 09.00 до 20.00. Водночас й надалі суворо забороняється продаж алкогольних напоїв військовослужбовцям Збройних сил України, Національної гвардії, а також представникам військових формувань та правоохоронних органів [1].

Отже, алкоголь є специфічною речовиною, яка у надмірній кількості шкодить здоров'ю людини та негативно впливає на її поведінку, під дією алкоголю вчиняється багато правопорушень. Тому держава має регулювати його обіг. Однак введення жорстких офіційних заборон на продаж алкогольної продукції призводить до зменшення доходів бюджету, припинення роботи підприємств шкодить підприємцям і працівникам, зростає кількість випадків нелегального продажу та виробництва алкоголю (самогоноваріння). Згідно з п. 13 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» у разі введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування запроваджувати та здійснювати заборону торгівлі зброєю, сильнодіючими хімічними і отруйними речовинами, а також алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі. Доцільність введення обмежень та заборон визначається зважаючи на ситуацію у регіоні, вони вводяться та змінюються місцевими військовими адміністраціями. Особливе

значення має заборона продажу та вживання алкогольних напоїв військовослужбовцями Збройних Сил України, Національної Гвардії, представникам військових формувань та правоохоронних органів. На нашу думку, такий підхід є розумним, соціально та економічно виправданим.

Список використаних джерел

1. На Одещині дозволили продаж усіх видів алкоголю протягом дня. URL:<https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3512594-na-odesini-dozvolili-prodaz-usih-vidiv-alkogolu-protagom-dna.html> (дата звернення: 22.06.2022).
2. На Харківщині частково дозволили продаж міцного алкоголю. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3497512-na-harkivsini-castkovo-dozvolili-prodaz-micnogo-alkogolu.html> (дата звернення: 22.06.2022).
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо надання органам місцевого самоврядування повноважень встановлювати обмеження продажу пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових: Закон України від 23.03.2018 р. №2376-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2376-19#Text> (дата звернення: 22.06.2022).
4. Про затвердження Порядку заборони торгівлі зброєю, сильнодіючими хімічними і отруйними речовинами, а також алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі, в умовах правового режиму воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях: Постанова Кабінету Міністрів іністрів України від 29.12.2021 №1457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1457-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.06.2022).
5. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 №389-VIII. / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 16.06.2022).
6. Про продовження строку дії воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 17.05.2022 №341/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3412022-42617> (дата звернення: 22.06.2022).
7. Утяшов Е. У. Алкоголь і режим воєнного стану. Гуманітарні та юридичні дослідження. 2020. №1. С.138-145.